

Pintér Lajos

Medalion

/ Tóth Menyhért, Szalay Lajos

Nemzedéktársak voltak. Talán évfolyamtársak egykor a Főiskolán. Kapcsolatukról mégsem tudunk semmit.

Mégsem tudnánk, ha 1981-es interjújában, melyet Szalayval készített Sümegi György, s mely épp a Forrásban jelent meg, nem kérdezett volna rá a joggal kíváncsi riporter.

„A végtelenséget realizáló művészetben ma talán az egyetlen jelenség Tóth Menyhért” – válaszolta Szalay Lajos. Szép, szép ez a művészettörténetietlen, de csodálatosan pontos kifejezés: „végtelenséget realizáló művészet”.

Tóth Menyhért jellemzése telitalálat.

Sorok még a beszélgetésből: „Itt értünk valamit, és még két művésznél, aztán a magyar művészet el is tűnt. Csontváry... Derkovits.” Tehát a Szalay Lajos-i töredékes vallomás szerint számára itt érhető tetten a 20. század magyar művészete, e hármasságban: Csontváry-Derkovits-Tóth Menyhért.

Szép ez a művészettörténeti apró üzenet. De hadd mondok el ezzel összecsengően a magam gyűjtését is mellé.

A riport ideje táján történt, az 1980-as évek elején. Szalay Lajos egyszercsak belépett a kecskeméti, vasútkerti Múzeum épületébe, és keresett valakit. A portai ügyeletes megismerte, és nagy örömmel üdvözölte. Honnan? – kérdezte Tőle. New Yorkból – felelte.

Előkerültek a Múzeum munkatársai, laponként tépték ki Szalay rajzait az Új Írásból, szignáltatták vele. Körbeülték, és nemsokára Tóth Menyhértra terelődött a szó.

Köszönet nekik, hogy húsz év távolából megőrizték Szalay Lajos szavait, s köszönet, hogy lejegyzésre nekem is továbbadták. Íme mondata Tóth Menyhérről:

„Az ember azt hinné, itt a Jóisten csámborog, csak egy kicsit csámpásan...”